A photograph of a flock of geese in flight over a grassy field. The geese are captured in various stages of flight, with their wings spread wide, showing the intricate patterns of their feathers. The background is a soft, out-of-focus green field, suggesting a natural habitat. The overall scene is dynamic and captures the movement of the birds.

Natura 2000- plejeplan

for lysåbne naturtyper og arter
på Naturstyrelsens arealer
2. planperiode 2016-2021
i Natura 2000-område nr. 66
Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord

Titel:

Natura 2000-plejeplan for lysåbne naturtyper og arter på Naturstyrelsens arealer.
2. planperiode 2016-2021 i Natura 2000-område nr.66 Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord.

Udgiver:

Naturstyrelsen
Gjøddinggård
Førstballevej 2
7183 Randbøl
www.nst.dk

År:

2017

Foto:

Peter Bundgaard Jensen

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.

[xxxxx]

Må citeres med kildeangivelse.

1. Generelt

Der er 20. april 2016 offentliggjort Natura 2000-planer for 252 områder i Danmark.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord og vedrører Naturstyrelsens arealer på 1.050 ha.

Figur 1: Oversigtskort over Natura 2000-områdets afgrænsning

- Natura2000 område
- Naturstyrelsens areal

I denne plejeplan er arealer og indsats opdelt på henholdsvis lysåbne naturtyper og arter knyttet til de lysåbne naturtyper. Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan. For supplerende læsning herom henvises til driftsplanen og det tilhørende naturplejemarket, som kan findes på Naturstyrelsens hjemmeside www.nst.dk.

Naturstyrelsen har udarbejdet et resumé af plejeplanen, som indgår i en kommunal Natura 2000-handleplan. Dette resumé er vedlagt som bilag 1.

Plejeplanen gælder for perioden 2016 -2021 og skal således senest være gennemført med udgangen af år 2021. Plejeplanen vil forsat være gældende efter 2021 og efterfølgende alene blive ajourført, når der foretages ændringer i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, ændringer i Natura 2000- eller driftsplanlægningen eller ændringer i øvrige forhold, der måtte give anledning til at ajourføre plejeplanen.

På baggrund af nærværende plejeplan udarbejdes et naturplejemarket, der er et bilag til enhedens driftsplanlægning, hvor de specifikke plejetiltag vil være beskrevet på lokalitetsniveau, med bl.a. angivelse af naturtilstand, plejemål, plejetiltag, udløb og prioritering (tidsfølge).

Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensynet til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogram. Desuden afreporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år. I 2016-18 foretager Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (SVANA) genkortlægning og tilstandsvurdering på alle arealer (lysåbne naturtyper og skovnaturtyper), og resultatet forventes at indgå i kommende basisanalyser for hvert enkelt Natura 2000-område i 2019.

Få adgang til MiljøGIS overvågningsdata fra basisanalysen her:

<http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=natura2000planer2h2014>

2. Områdebeskrivelse

Natura 2000-området, der omfatter i alt ca. 6.900 ha, består af et habitatområde og et fuglebeskyttelsesområde. Området er karakteriseret ved sine fire store vandflader. Det drejer sig om selve Stadil Fjord og de tre svagt brakke Søndre-, Mellem- og Nordre Dyb, der tilsammen udgør Vest Stadil Fjord. Området udgør et meget vigtig raste- og fourageringsområde for en lang række træk- og ynglefugle. Stadil Fjord afvander til Ringkøbing Fjord via Vonåen. Den vestlige del af habitatområde H59 grænser op til Vesterhavet med Husby Klit liggende imellem området og havet. Udpegningsgrundlaget er forskellige lysåbne naturtyper – bl.a. surt overdrev, klithede, grå/grøn klit, våd og tør hede samt kransnålalge-sø. Desuden er arterne odder, hav- og bæklampret og vandranke udpegningsarter for H59. Området består også af store strandengs- og rørskovarealer, der er vigtige for de arter der udgør udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde F41 – se listen nedenfor.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På SVANA's hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Figur 2: Kort over Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-området.

- Natura2000 område
- Naturstyrelsens areal

Indenfor området, forvalter Naturstyrelsen store arealer med eng, rørskov samt en stor del af vandarealet i Nordre, Mellem og Sønder dyb i Vest Stadil Fjord i alt ca. 1050 ha.

Tabel a: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
	naturtype	Total
2140	Klithede	0,6
4030	Tør hede	2,1
4010	Våd hede	1,4
Hovedtotal		4,1

Desuden er der i udpegningsgrundlaget nævnt følgende arter, der forekommer, eller har potentiale til at kunne indfinde sig, i Naturstyrelsens dele af Natura 2000-området:

- Rørdrum (Y) (F41)
- Sangsvane (T) (F41)
- Grågås (T) (F41)
- Krikand (T) (F41)
- Skeand (T) (F41)
- Plettet rørvagtel (Y) (F41)
- Hjejle (T) (F41)
- Pibesvane (T) (F41)
- Kortnæbbet gås (T) (F41)
- Bramgås (T) (F41)
- Spidsand (T) (F41)
- Rørhøg (Y) (F41)
- Pomeransfugl (T) (F41)
- Sortterne (Y) (F41)

3. Status for gennemførelse og erfaringer fra 1. plejeplanperiode

Plejeplanen for 1. planperiode omfattede ingen plejetiltag for lysåbne naturtyper. I 1. planperiode var kun kortlagte lysåbne naturtyper på 1 ha klithede.

Generelle bemærkninger og konkrete erfaringer i forhold til 1. generations plejeplanlægning

Generelle bemærkninger

Driften af de lysåbne naturarealer indenfor Natura 2000 området som er gennemført i 1. planperiode er i store træk fortsættelser af eksisterende driftsaktiviteter, fortrinsvis græsning. Arealerne er i god drift og i fin plejetilstand. Arealerne søges drevet ved sommergræsning med kvæg som hidtil for at skabe så gode muligheder som muligt for ynglende vadefugle.

Konkrete erfaringer

- Plejemål for de lysåbne naturarealer har været **sikring af naturtypen og naturtypebevarende drift**. Disse plejemål er opfyldt og det vurderes at de igangværende plejetiltag er tilstrækkelige til at sikre og opretholde naturtyperne.
- I 1. planperiode er der planlagt indsats af hensyn til en række arter på udpegningsgrundlaget. Det vurderes at arterne på udpegningsgrundlaget generelt har haft gavn af indsatsen for naturtyperne i området og at indsatsen til begrænsning af prædation primært har gavnet de jordrugende arter/rørskovsarter.

4. Mål og plejetiltag

Figur 3: Oversigt over lysåbne naturtyper og planlagte indsatser i Natura 2000-området

- Natura2000 område
- Naturstyrelsens areal
- Lysåbne habitatnaturtyper med planlagt indsats
- Lysåbne habitatnaturtyper uden planlagt indsats

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkrete følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtypen grå/grøn klit med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.
- Kommunen og offentlige lodsejere skal være særlig opmærksomme på våd hede, surt overdrev og grågås, kortnæbbet gås, krikand, pibesvane, plettet rørvagtel, pomeransfugl, sangsvane, sortterne, spidsand, som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning).

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens *mål* for de ovenstående lysåbne naturtyper og arter i denne planperiode. Der kan være flere mål for et givent areal med en naturtype, og det samme kan være tilfældet for en art.

Desuden præsenteres de typer af *plejetiltag*, som Naturstyrelsen vil anvende på baggrund af Naturstyrelsens erfaringer og bedste viden om naturpleje, der blandt andet omtales i det vejledende indsatskatalog for N2000-plejeplanlægning for lysåbne naturtyper, Skov- og Naturstyrelsens Naturplejestrategi (1999), Naturstyrelsens plejebog om 'Græsning og høslæt i naturplejen', Naturstyrelsens plejebogsserie for henholdsvis overdrev, ferske enge, søer, strandenge, hede, mose, små vandhuller samt Naturstyrelsens Naturportal.

På et areal kan der forekomme mere end én slags plejetiltag, ligesom der kan være fastlagt flere tiltag for en art.

Arealtallene i tabellerne udtrykker Naturstyrelsens vurdering af omfanget af de enkelte plejetiltag, der vil blive gennemført i plejeplanens periode. I naturplejemarket der ligger som bilag til driftsplanen fremgår Naturstyrelsens vurdering af plejebehovet for de løbende samt enkeltstående plejetiltag, herunder med en angivelse af lokaliteten, en prioritering af tidsfølgen på plejetiltagene, naturtilstanden og plejebehovet.

Plejemål og plejetiltag for lysåbne naturtyper

Der vil på de lysåbne naturtyper i dette Natura 2000-område blive foretaget *løbende* pleje, med henblik på opretholdelse af naturtypen i form bekæmpelse af invasive arter og problemarter.

Tabel b: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	2140	Klithede	Sikring af naturtypen	0,6
			Naturtypebevarende pleje	0,6
	4010	Våd hede	Sikring af naturtypen	1,4
	4030	Tør Hede	Sikring af naturtypen	2,1

Tabel c: Planlagte løbende plejetiltag af hensyn til lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)				Omfattet af eksisterende planlægning	
		Naturtype	Plejetiltag	Eksisterende	Total
Eksisterende habitatnatur	2140	Klithede	Bekæmpelse af andre problemarter	Eksisterende	0,6
			Bekæmpelse af invasive arter	Eksisterende	0,6
	4010	Våd hede	Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	1,4
	4030	Tør hede	Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	2,1

I tabel f er der en opdeling i to kategorier "Eksisterende" og "Nyt":

- "Eksisterende": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor det pågældende plejetiltag allerede er omfattet af den eksisterende driftsforvaltning eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at plejetiltaget vil blive gennemført i plejeplanperioden.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2016-2021.

Plejemål og plejetiltag for arter

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af plejetiltagene for naturtyperne i de områder som arten er eller potentielt kan blive tilknyttet. Disse plejetiltag fremgår af tabel c. Derudover fastholdes begrænsning af prædatorer af hensyn til de tre ynglefuglearter på udpegningsgrundlaget: Grågås, plettet rørvagtel og sortterne. Dette foretages ved en aktiv bekæmpelse af ræv og mårhund.

Tabel d: Mål for arter

Målsatte arter (antal)			
Art	Navn	Målsætning	Total
A037	Pibesvane	Sikring af artens levested	1
A040	Kortnæbbet Gås	Sikring af artens levested	1
A043	Grågås	Sikring af artens levested	1
A052	Krikand	Sikring af artens levested	1
A119	Plettet Rørvagtel	Sikring af artens levested	1
A139	Pomeransfugl	Sikring af artens levested	1
A197	Sortterne	Sikring af artens levested	1

Tabel e: Specifikke artsplejetiltag

Indsatser for arter (antal)			
Art	Navn	Indsatstype	Total
A037	Pibesvane	Ingen indsats i perioden aht. art alene	1
A040	Kortnæbbet Gås	Ingen indsats i perioden aht. art alene	1

A043	Grågås	Begrænsning af prædation	1
A052	Krikand	Ingen indsats i perioden aht. art alene	1
A119	Plettet Rørvagtel	Begrænsning af prædation	1
A139	Pomeransfugl	Ingen indsats i perioden aht. art alene	1
A197	Sortterne	Begrænsning af prædation	1

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at:

- For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til tilstandsklasse I eller II er målsætningen, at udviklingen i deres areal og tilstand er stabil eller i fremgang.
- For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til tilstandsklasse III-V er målsætningen, at udviklingen i deres tilstand er i fremgang, således at der på sigt opnås tilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af naturtyperne stabiliseres eller øges.
- For arter uden tilstandsvurderingssystem og for deres levesteder er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af levestederne for de udpegede arter stabiliseres eller øges, således at der er grundlag for tilstrækkelige egnede yngle- og fourageringsområder for arterne.
- De kortlagte levesteder for rødbrum, rørhøg, plettet rørvagtel og sortterne inden for Natura 2000-området bringes til eller fastholdes i tilstandsklasse I eller II. Levestedernes geografiske placering fremgår af basisanalysen for området.
- Natura 2000-området skal bidrage til at sikre levesteder for levedygtige bestande på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levesteder for sangsvane, grågås, bramgås, kortnæbbet gås, krikand, skeand og spidsand som trækfugl i området sikres eller øges, således at der findes tilstrækkelige egnede raste- og fødesøgningssteder for arterne, så området kan huse en tilbagevendende rastebestand på 510 sangsvaner, 3700 grågæs, 11.000 bramgæs, 11.000 kortnæbbet gæs, 5.800 krikænder, 130 skeænder og 410 spidsænder.
- Natura 2000-området, skal bidrage til at sikre levesteder for levedygtige bestande på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levestederne for pibesvane, hjejle og pomeransfugl som trækfugl i området sikres eller øges, således at der findes egnede raste- og fødesøgningssteder for arterne. Afgørelser i forbindelse med konsekvensvurdering baseres på en konkret vurdering.

Bilag

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område nr. 66 Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord.

Natura 2000-området består af et habitatområde og et fuglebeskyttelsesområde. Området er karakteriseret ved sine fire store vandflader. Det drejer sig om selve Stadil Fjord og de tre svagt brakke Søndre-, Mellem- og Nordre Dyb, der tilsammen udgør Vest Stadil Fjord. Området udgør et meget vigtig raste- og fourageringsområde for en lang række træk- og ynglefugle. Stadil Fjord afvander til Ringkøbing Fjord via Vonåen. Den vestlige del af habitatområde H59 grænser op til Vesterhavet med Husby Klit liggende imellem området og havet. Udpegningsgrundlaget er forskellige lysåbne naturtyper – bl.a. surt overdrev, klithede, grå/grøn klit, våd og tør hede samt kransnålalge-sø. Desuden er arterne odder, hav- og bæklampret og vandranke udpegningsarter for H59. Området består også af store stranengs- og rørskovarealer, der er vigtige for de arter der udgør udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde F41 – se listen nedenfor. Naturstyrelsen forvalter 1050 ha i området.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På SVANAs hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Tabel I: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
	naturtype	Total
2140	Klithede	0,6
4030	Tør hede	2,1
4010	Våd hede	1,4
Hovedtotal		4,1

Indsats for de lysåbne naturtyper

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for de lysåbne naturtyper på udpegningsgrundlaget.

Tabel II: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	2140	Klithede	Sikring af naturtypen	0,6
			Naturtypebevarende pleje	0,6
	4010	Våd hede	Sikring af naturtypen	1,4
	4030	Tør Hede	Sikring af naturtypen	2,1

Tabel III: Planlagte løbende plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)				Omfattet af eksisterende planlægning	
		Naturtype	Plejetiltag		Total
Eksisterende habitatnatur	2140	Klithede	Bekæmpelse af andre problemarter	Eksisterende	0,6
			Bekæmpelse af invasive arter	Eksisterende	0,6
	4010	Våd hede	Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	1,4
	4030	Tør hede	Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	2,1

Særlig indsats for arter

Plejen af områdets lysåbne naturtyper vil samtidig tilgodese en række arter på udpegningsgrundlaget.

Tabel IV: Mål for arter

Målsatte arter (antal)			
Art	Navn	Målsætning	Total
A037	Pibesvane	Sikring af artens levested	1
A040	Kortnæbbet Gås	Sikring af artens levested	1
A043	Grågås	Sikring af artens levested	1
A052	Krikand	Sikring af artens levested	1
A119	Plettet Rørvagtel	Sikring af artens levested	1
A139	Pomeransfugl	Sikring af artens levested	1
A197	Sortterne	Sikring af artens levested	1

Tabel V: Planlagte artsplejetiltag for arter *udover* plejetiltagene for de lysåbne naturtyper

Indsatser for arter (antal)			
Art	Navn	Indsatstype	Total
A037	Pibesvane	Ingen indsats i perioden aht. art alene	1
A040	Kortnæbbet Gås	Ingen indsats i perioden aht. art alene	1
A043	Grågås	Begrænsning af prædation	1
A052	Krikand	Ingen indsats i perioden aht. art alene	1
A119	Plettet Rørvagtel	Begrænsning af prædation	1
A139	Pomeransfugl	Ingen indsats i perioden aht. art alene	1
A197	Sortterne	Begrænsning af prædation	1

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at:

I dette Natura 2000 område er der særlig fokus på, at Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord (Nordre Dyb, Mellem Dyb, Søndre Dyb) opnår og fastholder en god naturtilstand. Dette forudsætter en god vandkvalitet, og at vandområderne fortsat har eller får en artsrig undervandsvegetation, der bl.a. tilfredsstiller livsbetingelserne for forekomsterne af flere arter trækkende vandfugle. Der sikres fortsat velplejede og uforstyrrede raste- og fourageringspladser (enge) for ænder og gæs på udpegningsgrundlaget.

Plettet rørvagtel sikres gode ynglemuligheder og den lille ynglekoloni af sortterner sikres fortsat gode forhold i yngleområdet og om muligt et begrænset prædationstryk.

Vandranke sikres de bedst mulige betingelser for udbredelse og vækst.

Områdets *klithede* og de truede naturtyper *overdrev* og *våd hede* prioriteres højt og sikres en god-høj naturtilstand og en stabil eller stigende forekomst i området.

Ligeledes prioriteres levesteder for de nationale ansvarsarter grågås, kortnæbbet gås, krikand, pibesvane, sangsvane og spidsand.

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtypen hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.

**Miljø- og
Fødevareministeriet**
Naturstyrelsen

Gjøddingård
Førstballevej 2
7183 Randbøl
www.nst.dk